

Α. ΕΞΩΤΕΡΙΚΟΣ ΠΡΟΣΑΝΑΤΟΛΙΣΜΟΣ ΚΑΙ ΠΕΛΑΤΕΙΑΚΕΣ ΣΧΕΣΕΙΣ (1821-1843)

1. Πελατειακά δίκτυα επί τουρκοκρατίας

Πελατειακά δίκτυα και λόγοι οργάνωσής τους:

Τα **πελατειακά δίκτυα** ήταν μορφές κοινωνικής οργάνωσης μέσω των οποίων οι Έλληνες στα χρόνια της Τουρκοκρατίας προάσπιζαν τα συμφέροντά τους. Στην οργάνωση των πελατειακών δικτύων οδήγησαν οι εξής λόγοι:

1. Ο ανταγωνισμός μεταξύ προσώπων για την κατάληψη θέσεων εξουσίας.
2. Η ελλιπής παροχή προστασίας από μέρους της οθωμανικής διοίκησης προς τους υπηκόους της σε περιπτώσεις αυθαιρεσιών.
3. Η απουσία συστήματος κοινωνικής πρόνοιας, πράγμα που δημιουργούσε διαρκή αίσθηση αβεβαιότητας στους ανθρώπους.

Η οικογένεια ως βασική μορφή πελατειακού δικτύου και ο ρόλος της πατρωνίας:

Τα **πελατειακά δίκτυα** συγκροτούνταν με βάση τις οικογένειες. Κάθε **οικογένεια** συνδεόταν οριζόντια με άλλες **οικογένειες** και κάθετα με **πάτρωνες-προστάτες** και τις οικογένειές τους, που είχαν υψηλότερη κοινωνική θέση.

Δίκτυα πατρωνίας στα διάφορα μέρη της Ελλάδας:

Στην **Πελοπόννησο** τα πελατειακά δίκτυα οργανώθηκαν γύρω από τις οικογένειες των **προκρίτων**, στη **Στερεά Ελλάδα** γύρω από τους **μεγαλοαρχαγγελοφύλακες**, ενώ στα **νησιά** γύρω από τους **πλοιοκτήτες**.

Διαφορές μεταξύ των πολιτικών κομμάτων και των δικτύων πατρωνίας:

- Τα κατοπινά κόμματα δεν αποτελούν απλή μετεξέλιξη των δικτύων πατρωνίας που υπήρχαν στα χρόνια της Τουρκοκρατίας.
- Οι **φορείς της πατρωνίας** μπορούσαν να εκφράσουν διαφωνίες και διαφορετικές απόψεις είτε για την διεκδίκηση δημοσίων αξιωμάτων είτε για την αντιμετώπιση μικροπροβλημάτων της καθημερινής ζωής. Αλλά:
 - α. Δεν είχαν λόγο σε ζητήματα που άπτονταν της νομοθεσίας ή της εξωτερικής πολιτικής.
 - β. Δεν διαμόρφωναν διαφορετικές πολιτικές απόψεις.
 - γ. Δεν λειτουργούσαν κάτω από τους ίδιους όρους και δεν ανταποκρίνονταν στις ίδιες ανάγκες με τα κατοπινά κόμματα.